

نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات در سرنوشت انسان

بررسی چیستی و نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات والای انسانی

برای شناخت نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات در شب قدر، ابتدا باید بدانیم معرفت نفس چیست؟ معرفت نفس یا خودشناسی به معنای شناخت عمیق از تمام ابعاد وجودی انسان و حقیقت اصلی وجود اوست. انسان پرسشگر و کنجکاو است، او دوست دارد از چیستی خودش سردر بیاورد. دلش می‌خواهد بداند کیست؟ چه کسی او را آفریده؟ اصلاً چرا او را خلق کرده‌اند؟ از کجا آمده، اکنون کجاست و قرار است به کجا برود؟ هدف زندگی و پایان ماجرای او چیست؟

چه بخواهیم و چه نخواهیم پاسخ این سؤال‌ها اثر چشم‌گیری در کیفیت و عاقبت حیات ما دارد. انسان موجودی فعال و اجتماعی است، که به عرصه‌های مختلف و متنوعی وارد می‌شود. اگر جواب این سؤالات را نداند و از زیر و بم ساختار وجود و هدف خلقت خود آگاه نباشد، نمی‌تواند ارتباطات و تصمیم‌های درستی در مورد موضوع‌های مختلف بگیرد.

دلیل تأکیدها و سفارش‌های مکرر اهل بیت (علیهم‌السلام) به کسب معرفت نفس هم این است که سعادت ما در گرو شناختن خود است. همان‌طور که امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) فرمودند: «کسی که موفق به شناخت خود شود، بزرگ‌ترین پیروزی را کسب کرده است.»

پس بالاترین رستگاری و خوشبختی آن است که متوجه قیمت وجودی خود شده، خود را در سطح دنیا و موجوداتش تعریف نکنیم، اما ارتباط سعادت انسان با نقش معرفت نفس در جذب تقدیرات سالانه در شب قدر چیست؟

پاسخ این سؤال مثل معادله‌ای مستقیم است. کسی که قیمت خود، هدف خلقت و مقصد خود را می‌شناسد، تمام تصمیم‌ها، انتخاب‌ها و ارتباطات خود را متناسب با آن پیش می‌برد. این شخص برای مسیر عمرش یک سبک زندگی انسانی انتخاب کرده و همین انتخاب باعث می‌شود، قدرها و اندازه‌هایی والا و

انسانی در امور مختلف از خودش ارائه بدهد. گفتیم بر اساس قانون قضا و قدر، هر اندازه و قدری از انسان قضا و تقدیراتی متناسب با خودش برای او می‌سازد. شخصی که در اثر معرفت نفس توانسته قدرهای قوی و انسانی از خودش نشان دهد، بهترین تقدیرات انسانی و الهی را جذب می‌کند. اگر شما هم مشتاقید در این باره بیشتر بدانید و با پیامدهای نشناختن خود حقیقی و کلید وسعت نفس در جذب تقدیرات آشنا شوید، با ما همراه باشید.

حقیقت و چیستی معرفت نفس

نقش معرفت نفس در جذب تقدیرات دلیلی مهم و کافی برای جستجو و فهم این موضوع است. گفتیم معرفت نفس به معنای شناخت خود حقیقی انسان و خودشناسی است. مفهوم معرفت نفس کمی با آنچه در ذهن ما یا در دنیای رسانه معروف است، متفاوت است. خودشناسی در چند سطح متفاوت قابل بررسی است:

- سطح اول: خودآگاهی که معطوف به حس و ذهن است و از ناخودآگاه سرچشمه می‌گیرد. نوعی هوشیاری که حتی گاهی در حیوانات هم وجود دارد.
- سطح دوم: نوعی دیگر از خودآگاهی که با کسب برخی اطلاعات به دست می‌آید.
- سطح سوم: علم روان‌شناسی که با روش‌های علمی به بررسی ذهن و رفتار انسان می‌پردازند.
- سطح چهارم: معرفت نفس عقلی و فلسفی که کار آن بررسی ماهیت نفس، تفاوت آن با جسم و سایر ابعاد وجودی انسان و اثبات برتری یا عدم برتری نفس است.
- سطح پنجم: معرفت نفس دینی یا نفس‌شناسی که از قرآن و روایات گرفته شده است. در این سطح موضوعاتی مثل ویژگی‌های نفس، انواع و مراتب آن، سلامتی و بیماری‌های آن مورد بحث قرار می‌گیرد.

• سطح ششم: معرفت نفس عرفانی با سایر مواردی که گفتیم، متفاوت است. این معرفت نه با خودآگاهی و نه با کسب علوم و تکنولوژی‌های مختلف به دست نمی‌آید، بلکه حاصل خودسازی، مراقبت دائمی از نفس و تهذیب و پاک‌سازی آن است. این مرتبه از معرفت نفس نیازمند تکامل، تهذیب و تزکیه نفس است. در این سطح به چیستی نفس، بیماری‌های آن و حالات مختلف آن بر اساس کشف‌ها، دریافت‌ها و مشاهده‌های غیبی و قلبی توسط انسان‌های وارسته و عرفا یا تأمل بر دریافت‌های آنها می‌پردازند. پس برای فهم نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات نمی‌توانیم، به خودآگاهی و روان‌شناسی رجوع کنیم، بلکه باید به نفس‌شناسی بپردازیم. ساختار خلقت انسان از دو بخش ماده و ماوراء ماده تشکیل شده است. بخش ماده، جسم انسان است و بخش ماوراء ماده نفس، روح، قلب یا دل نامیده می‌شود. حقیقت انسان، نفس اوست و سایر بخش‌ها زیرمجموعه او محسوب می‌شوند. در عالم دو «من» وجود دارد؛ «من طبیعی» که همان بُعد دنیایی انسان است و «من حقیقی» که بُعد الهی، آسمانی و انسانی فرد است. معرفت نفس آگاهی و شناخت عمیقی از ساختار «من حقیقی» و روش درست مراقبت و پرورش آن را به انسان می‌دهد. اگر انسان نتواند بخش انسانی‌اش را فعال کند، نمی‌تواند تقدیرات خوبی هم از خداوند برای آن دریافت کند.

پیامدهای نشناختن خود حقیقی

حال که نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات را دانستیم، دریافتیم که چه آسان سال‌ها از این اکسیر دریافت تقدیرات والا غافل بوده‌ایم. نفس انسان، امانت خداست، اما اغلب انسان‌ها امانت‌دارهای خوبی نیستند. کسی که نفسش را نشناخته باشد، ممکن نیست بتواند معنای حقیقی شب قدر را درک کند. متأسفانه در بیشتر کلاس‌های دینی و منبر هیئت‌ها و مساجد، لقمه را دور سر شنونده می‌چرخانند. برای او از شب قدر و عظمتش، بهشت، ثواب و تقدیرات زیبا می‌گویند، اما از ریشه و راهکار دریافت این تقدیرات

یعنی کسب معرفت نفس به او چیزی نمی‌گویند. معلوم است که شوق بهشت و ثواب در او ایجاد نمی‌شود و ترس جهنم برای او معنی ندارد؛ زیرا بخش انسانی که گیرنده اصلی این هشدارها و بشارت‌هاست، غیرفعال است؛ درست مثل کودکی خردسال و نابالغ که به او درخواست ازدواج بدهیم، درحالی‌که او هیچ فهم، شوق و تصویری از ازدواج ندارد.

انسانی که خود انسانی‌اش را نمی‌شناسد، چون با قدرهای نفسش آشنا نیست، نقشه‌ها، برنامه‌ها، محاسبات و آینده‌نگری‌هایش صرفاً محدود به مسائل دنیایی و فانی مثل ازدواج، تحصیل، شغل و ... خواهد بود، پس تقدیراتش هم در همین محدوده است. امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) فرمودند: «انسانی که نسبت به نفسش شناخت دارد، حتی اگر هیچ چیز دیگر را نشناخته باشد، دقیقاً می‌داند باید چه کاری انجام دهد. پس ضرری به او نمی‌رسد.» فهم نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات ما را مجاب می‌کند، که انسان برای دریافت تقدیرات والای انسانی باید تعامل درست با خود را یاد بگیرد، آن را تمرین کند، قدرهای انسانی از خودش ارائه دهد، در این صورت دعاها و درخواست‌های انسانی پیدا می‌کند، در نتیجه خدا برای او قضاها و تقدیرات انسانی مقدر می‌کند.

باتجربه‌ترین، عاقل‌ترین و باهوش‌ترین افراد هم در صورت شناختن خود حقیقی‌شان، به شکست‌های بزرگی دچار می‌شوند، زیرا آنها برای «خودی» تلاش می‌کنند، که آن را نمی‌شناسند. همسررداری، تربیت فرزند، اشتغال، تحصیل، مدیریت‌ها به نفع «خود اصلی و حقیقی» پیش نرفته و همه برای راضی کردن «خودی» صورت گرفته که جاودان نیست.

با توجه به نقش معرفت نفس در دریافت تقدیرات، اگر انسان به معرفت نفس برسد، برای «خودی» برنامه‌ریزی می‌کند و قدر می‌سازد، که قرار است با آن وارد برزخ، قیامت و ابدیت شود. چنین شخصی چون سرمایه‌گذاری سودآوری روی قیمتی‌ترین داشته‌اش کرده و به خوبی آن را رشد، پرورش و تکثیر داده، میزان دریافت بیشتری از شادی، آرامش، قدرت و بزرگی در تقدیراتش خواهد داشت.

کلید وسعت نفس در جذب تقدیرات عالی

یکی از صدها نقش معرفت نفس در جذب تقدیرات آن است که معرفت نفس برای انسان ایجاد یقین می‌کند. یقین، همان مرکب تندرویی است، که انسان را عاشقانه و حریصانه به سمت خداوند حرکت می‌دهد. قلبی که با یقین به خدا عجین شده، به راحتی به دستورات و باید‌ها و نبایدهای خدا تن می‌دهد، پس با ساخت یک باطن انسانی بهترین قدرها را از خود بروز می‌دهد و آماده دریافت بهترین تقدیرات می‌شود. قلبی که دائماً در حال تکامل و رشد انسانی است، پس از مدتی به وسعت می‌رسد. این نفس که صاحب سبک خاصی شده و می‌داند از زندگی چه می‌خواهد مسیرش کدام است، پا به هر بیراهه‌ای نمی‌گذارد. قلب او از آلودگی‌ها، علایق و مسائل غیرضروری تخلیه می‌شود، تا خانه را برای والاترین مهمان آماده کند. خداوند می‌فرماید: «من در زمین و آسمان نمی‌گنجم، اما در قلب بنده مؤمنم جا دارم.» پس فقط نفس‌هایی که قدر خود را شناخته‌اند و با خودسازی و پاک‌سازی به معشوق‌شان خداوند شبیه شده‌اند، می‌توانند وسعتی پهناورتر از آسمان و زمین بیابند، که خداوند را در خود جای دهند.

کلیدی‌ترین نقش معرفت نفس در جذب تقدیرات، ایجاد وسعت نفس در قلب انسان است. چون شخص وسیع‌النفس به شباهت و سنخیت با خدا و حجت خدا بر روی زمین می‌رسد، نه تنها خودش تقدیرات انسانی در شب قدر دریافت می‌کند، بلکه برای هزاران انسان دیگر هم تقدیرات والای انسانی دریافت می‌کند. این انسان‌ها چنان قابلیت و ظرفیتی با اعمال، افکار و نیت‌های‌شان از خود نشان داده‌اند، که نه تنها در دنیا در رشد نظام انسانی دیگران مؤثرند، حتی بعد از فوت و انتقال به برزخ هم واسطه رزق و نجات افراد بسیاری می‌شوند؛ پس معرفت نفس کلید ایجاد وسعت نفس در انسان‌هاست و وسعت نفس، عامل جذب بهترین تقدیرات انسانی است.

Mentazer Mentazer